

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za tristočno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Prvo četrletje smo že končali, a niti polovica naročnikov ni še naredila svoje dolžnosti. — 80 kr. naročnine je pač takó neznatna cena, da bi nikdo ne smel zaostajati ž njo. — Prihodnjic opomnimo nemanne dolžnike s plavim svinčnikom na pasu.

„Glasbena Matica“ na Dunaju.

Našim čitateljem je dobro znano, kako velikodušno je prihitel carski Dunaj na pomoč beli Ljubljani, ko je ta ležala v razvalinah po znanem potresu. — Da bi se Ljubljana dostojno zahvalila Dunaju, poslala je tje gori veliki mešani zbor „Glasbene Matice“, da priredi dva koncerta v prid dunajskim ubožcem in drugim dobrodelnim društvom.

To je bila srečna, krasna misel, katero je bila prva sprožila rodoljubna Slovenka, odlična gospa — dr. Jenkova. Hvala jej!

Res, srečna misel je bila ta, kajti zagotovila si je že naprej prijazen odmev v srcih dunajskega občinstva. Bela Ljubljana pošlje na Dunaj veliko odposlanstvo, da se zahvali za dokazano velikodušje v — pesmi, v pesmi slovenski. — Kakó lepa taka zahvala!

Dunajčani sami so z radovednostjo pričakovali tako nenavadno zahvalo — pevskega zbora. Kaj neki izrednega more poslati mala Ljubljana na veliki Dunaj?! Da, tudi Slovenci smo se nekako bali, češ, kdo vé, ali je pevski zbor res dorastel težavnim nalogam, katero si je postavil? Ali nič strahu, le naprej do postavljenega smotra!

In Ljubljančanje so nastopili dolgo pot naj Dunaj. Pevski zbor šteje nad 200 oseb, a pridružilo se je še enkrat toliko drugega občinstva. Poseben vlak je odpeljal to krasno odposlanstvo v petek 20. t. m. proti carskemu Dunaju. Slovesen je bil odhod, slovesna vožnja in veličasten prihod na Dunaj. Tamkaj so jih čakali slovenski rojaki in drugi slovanski bratje, pa tudi Nemci, in jih slovesno pozdravili kot dobrodošle goste na Dunaju. Vse časnikarstvo jih je prijazno pozdravilo, le prusofilski hujskači so zadirali svoje strupene zobčice v slovensko meso!

V zadnji „Soči“ smo na dolgo in široko opisali prvi koncert 23. t. m., ki je končal z velikanskim uspehom. Povedali smo tudi razne silno laskave sodbe večjih nemških listov, ki so se kar čudili krasni narodni noši naših dam in pa umetniški dovršenosti petja. Lahko rečemo, da zbor „Glasbene Matice“ je proslavil slovensko ime pred dunajskim občinstvom, s tem sploh pred tujim svetom. Prvi dunajski kritiki so priznali krasoto naših pesmij, umetniško dovršenost v izvajanju. In s tem je počaščeno ime slovenskega naroda v tujini!

V zadnji „Soči“ smo mogli le ob kratkem poročati o drugem koncertu. Ekspresno naročeno poročilo je prišlo prepozno. Zato ga priobčimo v današnjem „Primorcu“. V podlistku smo pa ponatisnili vso balado „Mrtvaški ženini“, katero so peli pri drugem koncertu. Vsakdo naj torej najprej pozorno prečita to balado, da bo imel pojem, kako velikanska skladba mora biti ona, ki verno sledi dejanju in živo izraža vse, kar

pripovedujejo mrtve črke. — Dopis z Dunaja se glasi takó-le:

Na Dunaju, 26. marca.

Zopet se je napolnila prostorna dvorana godbenega društva; zopet je zaseló kroz dva tisoč slušalcev svoja mesta, da slušajo zvoke slovenske muze; zopet so bile naše slovenske krasotice, nastopajoče po dve in tri v svojih narodnih nošah, burnim ploskanjem pozdravljane, — na stojalu dirigenta pa je visel zelen venec v slovanskih narodnih barvah: dar dr. Dvořák-u od dunajskih Čehov. Tako slavi zaveden narod svoje moze, ne gledé na desno ali levo. „Glasbena Matica“ pak mu je podarila venec s trakovi v slovenskih in črno-zlatih barvah. Ko pa nastopi Dvořák sam, premenil se je plosk in klicanje v grmenje hreščečega, viharnega morja, vse se je dvigalo, da vidi sokratičen obraz enega največjih sodobnih skladateljev: deset let je minulo, kar je Dvořák prvič dirigiral svojega „Mrtvaškega ženina“ v Birminghamu na Angleškem; od tedaj je zasluž njegov glas prek celega sveta, in „Mrtvaški ženini“ je dandanes ena najpriljubljenjih, da ne rečem popularnih skladb v Ameriki, in — Evropa tega ni mogla umeti do danes, ko ji je naša „Glasbena Matica“ dala priliko, slišati prvič to mojstersko delo na Dunaju.

Cela skladba se jako tesno drži tekstove podlage, legende, zajete od pesnika Jaroslava Erbena po češki narodni basni in spominja v marsičem na Bürger-jevo Leonoro: deklé prosi Marijo, da ji vrne nje ljubega, ki je sel po svetu, a ne ve kam:

„Izvoljenca mi zopet daj
Če ne, življenje mi končaj!
Življenje ž njim pomladni cvet,
Brez njega pust veseljni svet!“

In zdaj potrka na okno in vstopi njegova postava in jo sili s seboj: „še nocoj boš moja ti in jaz bom tvoj“; zapustila je ž njim dom; psi so lajali po vasi, čuteči mrtvaški duh. Naglo sta divjala naprej, a še vse prepočasí; ko pa zažene ona molitveno knjižico od sebe, bila sta takoj za dvajset milj naprej; isto, ko zažene od sebe molek in križec od matere; zguba vsacega je pomagala za 20 milj:

„Nizdoli pot jim vedno gré,
Čez loke, barje in vodé.
Plameni modri tavajo,
Nad barjem lahno plavajo;
(itd. — Glej podlistek).

Vedno tesneje ji je pri srcu, in ko prideta do zidu pokopališča, ženinovega gradu, skoči on čez — ona zbeži in se zateče v strahu v mrtvašnico. Trepetaje zapahne vrata od znotraj, kraj nje leži v mrtvašnici na preperelih deskah mrlič. Groza jo je, ko sliši zunaj rajanje mrtvih, klopotanje njih kostij, njih odpev:

„telo naj leže v grob; gorjé
njim, ki za dušo ne skrbé!“

in vid in duh, gine trepetajoči siroti, ko sliši, kako zahteva od zunaj njen ženini, da mu mrlič odpre vrata, da vzame nevesto k sebi. Trikrat zahteva to, trikrat odpre mrlič oči in hoče vstati, trikrat ona moli k Bogu, naj mrlič leže, naj Bog dá njemu raj, nji mir in pokoj, — — — ko so petelini po vasi beli dan zapeli, bila je sama v mrtvašnici; in ljudje strmé, ko pridejo drugi dan k masi: po grobéh in križih vise kosci njenih sraje, — v mrtvašnici leži deklé mrtvo —.

Efakta polna skladba ima v porabi najmoderneja godbena sredstva in krasnih motivov je vse polno v poldrugo uro trajajoči baladi. Posebno začetna molitev neveste (gdč. F. Verhundeve) je razvnela burni plosk po dvorani; naravnost čarobno je pela tudi zadnja molitev na pokopališču: krasen sopek jo je zato častil. Ženina poje tenor, mej tem ko bas z zborom oskrbi pripovedovalni del v skladbi.

Vse je bilo krasno, občinstvo navdušeno, in ko je odložil Anton Dvořák svojo palčico, ni hotelo biti preje konec ploska, — dokler niso zapeli pevci in pevke pod vodstvom mojstra Hubada par domačih pesmij, kakor so jih peli prvi večer na Dunaju. In še vedno se niso oddaljili poslušalci, še vedno je raslo ploskanje, zdelo se je, kot da ne bi hoteli, da ne bi mogli pustiti Dunajčani slovenskih pevcev od sebe — — —.

Po koncertu smo se zbrali v dvorani hotela „pri angleškem dvoru“.

Krasen pogled je bil z galerije na naltlačeno polno dvorano hotela: do petsto ljudij se je poslavljalo — kdaj se vidimo zopet na Dunaju? — Ljubki obrazi naših znanih krasotic, čarovite narodne obleke, pa izbrana družba v celoti; vse to je napravilo na gledalca mogočen utis.

Na podiju bilo je prostor za dunajski odbor. Od tu so se čuli nekateri govori, govori poveličevanja in slovesa. Navdušeno je bil sprejet govor gosp. Hubada in gospe dr. Jenkove, enako tudi dvornega svetnika Šuklje-ja i. dr.

Neverjetno naglo hitel je čas! Najbolja zabava se je pripravljala, ko je bilo treba zapustiti prostore in se podati v razna nočišča v oddaljenih hotelih: vsi so bili v tem edini, da je bila prezgodaj ura odhoda določena. Vsak si je želel imeti še par dnij goste iz bele Ljubljane mej sabo, goste, ki nam bodo v prihodnje tu pred tujim svetom v ponos, na katerih lovorje bomo vedno kazali, kot na del našega narodnega dela.

Lepo vreme, gorko, bolj letno kot pomladno solnce, ki je vedno spremljalo „Glasbeno Matico“ v dnevih njene slave na Dunaju, ostalo nam je tudi ob uri odhoda zvesto. Zopet smo se podali na južni kolo-dvor: vendar danes ni bil vesel sprejem, — bilo je žalostno slavo. Res, da odhaja naša „Glasbena Matica“ s slavo ovenčana v svojo domovino, da deluje naprej, vstrajno na jasno zaznamovanem potu njenega mojstra Hubada, vodečega jo do vedno večje slave, — a nas drži neoprostno Dunaj v svojih velikih rokah: Kaj bi kdo vse ne dal, da čuje še enkrat „Škrjanček poje, žvrgoli“ iz teh čistih, zvonkih grl! In — kdo pa je rekel, da se ne vidimo več — na Dunaju?! Na veselo, srečno — slavno svidenje torej! Naši „Glasbeni Matici“ pak: Čestit ji pot v domovino, Bog jo živi!

Domače in razne novice.

* **Petindvajsetletnica „Soče“.** — „Soča“ je dokončala te dni 25. leto svojega življenja. Slavnostna številka bi imela iziti prihodnjic. Ker pa bo ta dan uprav veliki petek, najresnejši dan v naši katoliški cerkvi, je uredništvo odložilo slavnostno številko na drugi teden.

Vsakdo je prepričan, da se suče okoli tega narodnega glasila vse naše narodno in gospodarsko gibanje goriških Slovencev v

dobi 25 let. Zató smo uverjeni, da pozdravi slovenski svet to petindvajsetletnico z odkritosrčnimi simpatijami.

* **Nemške propovedi** so zadnje dni v cerkvi sv. Ignacija na Travniku; v ta namen je došel iz Inomosta neki vseučiliški profesor. — Mož govori zares duhovito, uprav krasno: takó treba govoriti razumnikom!

* **„Očetovska“ polielja.** — Pod tem naslovom smo posneli v zadnji „Soči“ po laških časopisih („Corriere“, „Patria del Friuli“) vest, da sedem mladeničev je prepevalo na dan novačenja italijansko himno, za kar so bili pri redarstvu le očetovski posvarjeni in izpuščeni na svobodo. — Ta novica se nam je zdela neverjetna; toda ker vemo, kakó dobro je vedno poučen „Corriere“ o vsem, kar se godi pri redarstvu, sprejeli smo vse za resnico. V soboto je pa „C.“ preklical svojo vest in dostavil, da oni mladeniči (bilo jih je sicer le pet) se bodo morali zagovarjati pred kazenskim sodiščem.

Zaslugam priznanje. — Starešinstvo županije Kožbana je imenovalo državnega in deželnega poslanca preč. g. dra. Antona Gregorčiča svojim častnim občanom in sicer v znak hvaležnosti za njegov trud v prid kožbanske ceste. Diplomno izroči županstvo v kratkem. Prezaslužnemu poslancu naše iskrene častitke!

Imenovanje. — Naučno ministerstvo na Dunaju je imenovalo gosp. cesarskega svetovaleca Fr. Vodopivca nadzornikom za slovenske ljudske šole v obsežju goriškega mesta in okrajnega glavarstva goriškega, a prof. Culota nadzornikom za italijanske ljudske šole v Gorici in goriškem pol. okraju. V goriškem pol. okraju je edini Ločnik, ki ima italijansko ljudsko šolo in to je doslej nadzoroval (s podružnico v Podgori) g. Vodopivec, dočim je prof. Culot nadzoroval vse ljudske šole v Gorici in tudi „Slogine“ zavode.

Osebnosti. — Deželni odbor goriški je imenoval g. Josipa Matteuza drugim računarskim asistentom. — Imenovanec je Slovenec po rodu, Lah po mišljenju. — V Gorico je prišel carski ruski svet. Aleksander Suvorov.

Gosp. Franc Martelane iz Št. Petra pri Gorici, ki je dokončal pred kratkim živinozdravniške nauke na Dunaju, je bil imenovan mestnim živinozdravnikom v Splitu v Dalmaciji. Službo mora nastopiti takoj. — Častitamo sicer g. M. na hitro dobljeni dobri službi, obžalujemo pa, da se ni našlo zanj mesta na domačih tleh, kjer se šopirijo — ptujci. Poglejmo v Tolmin! Tam imajo človeka, ki ni sposoben za isto službo! In takó je marsikje drugod!

Novi deželni računari gosp. Ivan Kranjec je moral iz rodbinskih ozirov odkloniti imenovanje. To je storil z dopisom na deželni odbor. — Doznali smo te ozire in reči moramo, da so takó tehni, da g. K. popolnoma opravičujejo. — Sicer pa se je cela reč dolgo vlekla; med tem časom je g. K. dobil razmeroma precej boljšo zasebno službo s pravico do pokojnine. Ali vse to bi ga ne motilo, prišel bi rad v domovino, ali iz posebnih ozirov je moral žrtvovati svojo najslajšo željo. — Nadejamo se, da deželni odbor bo kmalu imenoval drugega prosilca, saj so na razpolaganje prav dobri možje, ki bi bili deželi le v čast.

Potrjen zakon. — Presv. cesar je potrdil 7. t. m. deželni zakon o dokladah na vino, meso in žganje, kakor je sklenil deželni zbor. Čujemo pa, da je ministerstvo namignilo, da to je že najvišja deželna davščina na žganjine (22 in 14 kr.), katero more predlagati Najvišjemu potrjenju

Radodarni doneski. — Za „Slogo“ so nabrali neimenovani Vrhovci rihemberski pri „uohceti S.“ gld. 2.03 — Reja Ivan daroval 1 gld.

— Za ranjence v Afriki daroval zajčji strah s polomljeno nogo 50 kr.

Podpirajmo domače umetnike, trgovce in obrtnike. — Iz Komna nam poročajo, da se je tam ustanovil mladi slovenski slikar g. Ivan Strnad, kateri dela čast slikarski umetnosti. Bil je več let v Gorici pri slikarju Delneriju. Kot vajenec in obiskovalec laške obrtne šole je bil odlikovan večkrat. Opozarjamo preč. cerkvena oskrbnikstva na deželi na tega našega slikarja, kateri nam je obljubil, da se preseli sčasom v Gorico. — Pri tej priliki ne smemo pozabiti tudi drugih svojih obrtnikov v Gorici, s katerimi

tekmujejo naši nasprotniki s slabšim delom. Podpirajmo le svoje ljudi, kateri nas ne zapuščajo v narodni borbi. Bežimo daleč od nasprotnikov, kateri se nam dobrikajo, dokler potrebujejo naš denar. Mi imamo svojega fotografa Jerkiča, ni potrebno Slovincem posluževati se pri drugih, kateri nam ne dajo sploh nikake koristi, a nas le izkoriščajo. Ako bomo podpirali samo njega, bo mogel sčasom še bolje odgovarjati stavljenim zahtevam v vsakem pogledu. Poleg tega imamo obrtnika Sauniga & Deklevo, katera imata krasno založeno prodajalnico koles „Swift“ v ulici Franca Jožefa ter lastno izdelovalnico koles „Iliria“ in žičnih blazin. Poslužujmo se torej pri njih. Ne smemo pozabiti tudi drugih obrtnikov in trgovcev, n. pr. Korena v Gosposki ulici, Jeretiča, Likarja, Fona, Obidiča, Draščeka v Semeški ulici, svečarja Kopača na Solkanski cesti itd. Sploh pazimo, da bode kupovalo vse naše ljudstvo z dežele le pri Slovincih. Kdor ne pozna goriških slovenskih obrtnikov in trgovcev, naj se obrne do naše tiskarne, kjer izve vse potrebno. Rojakom na deželi priporočamo, naj pouče ljudstvo, da bo kupovalo potrebne reči v Gorici le pri Slovincih, kajti Lah v Gorici bi nas vtopili v žlici vode — če bi mogli.

Bravo, krinko doll! — Dà, naši gospodje pri „Trgovinski in obrtnijski zbornici“ so vrgli krinko z obraza in pokazali v popolni nagosti svojo nestrpnost do Slovincov v deželi. — Kuratorij slovenske obrtnijske šole je prosil lani za podporo; takrat se je reklo, da je prošnja prišla prepozno. — Letos pa so prišli na dan s pravo barvo in prošnjo kar zavrnilo. In čujte razloge! V Gorici, pravijo, mora vsak trgovec ali obrtnik znati oba deželna jezika; v slovenski obrtni šoli se sicer poučuje nemščina, ali italijansčina ne. — V mestu imamo še drugo obrtno šolo sicer z laškim učnim jezikom, ali učiteljsko osebje razume slovenski in skuša iti na roko slovenskim učencem. — Ali je mogoča večja drzovitost!! Koliko znajo gg. učitelji slovenski, ne vemo, gotovo pa ne veliko; toda za slovenski pouk se doslej še nikdo ni pobrigal. Prav zató je nastala slovenska obrtna šola! — No, prav je, da so se gospodje pokazali v popolni nagoti! Podali so nam zopet jasen dokaz, da od Lahov nimamo Slovinci nikdar

Podlistek

Mrtvaški ženin.

Balada K. J. Erbena, za „Glasbeno Matico“ poslovenil Josip Stritar.

Enajsta ura bije že,
Noč zemljo trudno krije že;
Le ena, pozna luč gori,
Ki nad klečalom tam visi.

Na steni nizke izbice
Podoba božje matere;
V naročji Jezusa drži,
Ljubó upira vanj oči.

Pred blaženo devico pa
Kleči mi mlada deklica;
Povešena glavica nje,
Na prsih sklenjene roké.
Solzé lijó ji iz očíj,
V bolesti duša koprní;
Oči solzé ji točijo
In belo nedro močijo.

— „Gorjé mi! Kje so očka moj?
Nad njimi trava raste, oj!
In kje so draga mamka, kje?
Polég očeta mi ležé!
Sestrico v zibki Bog je vzel,
Brat z vojske ni prišel vesel.

„Oh, ljubega imela sem,
Edino zanj živela sem,
Po svetu šel je, Bog vé kam,
Če živ in zdrav je še, ne znam.

„Odhajal je, slovó jemal,
Tako me tešil je, dejal:
„Sejáj, sejáj mi, draga, lán;
Pa name misli slednji dán;
In prvo leto predi že,
Pa drugo béli kraj vodé,
Košulje šivaj tretje zé;
Košulje ko došješ ti,
Iz rožmarina venec vij!“

„Košulje že došla sem
In v skrinjo položila sem;
Usahnil rožmarin je že,
A njega ni do tega dné;
Po svetu hodi, Bog vé kod,
Samotna je njegova pót,
Tri leta, dolga leta tri
Poročil ni, če še živi.

„Marija, vsmiljena gospá,
Čuj prošnjo mojega sreá:
Daj, da mi pride še nocoj
Izvoljenec, predragi moj;
Izvoljenca mi zopet daj,
Če ne, življenje mi končaj!
Življenje ž njim pomladni cvet,
Brez njega pust vesoljni svet!
Marija, mati milosti,
Čuj me v težav obilosti!“

Na steni gane se obraz,
Siroto stresne groze mráz;
Luč, ki gorela je temná,
Ugasne v hipu tem celó.
Od sape ugasnil plámen je?
Mordá je slábo znamenje.

A čuj! stopinj pred pragom zvok!
Na okno trka: tók, tók, tók!
— „Spíš ali čuješ, dekle, hoj!
Prišel je póte ženin tvoj.
Kako se, ljuba, ti godi?
Srcé se mene veseli,
Ali za družega gori?“

— Oj, ljubi, kje si se mudil?
Zdaj ravno si mi v mislih bil:
Zvestobo ti hranila sem,
In záte zdaj molila sem!“

— „Ej kaj molitev! Dekle hoj!
Na noge urno, pa z menoj!
Glej, mesec sveti na zemljó,
Nevesto peljem jaz sebó“.

— „Kaj govoriš besede té?
Kam pojva, ko je pozno že?
Viharna noč je, svet teman,
Počakaj, da napoči dan“.

— „Ha! dan je noč, in noč je dan,
Čez dan sem truden in zaspan:
Še predno bo petelin pel,
Ženico svojo bom objel.
Na noge urno! Še nocoj
Boš moja ti in jaz bom tvoj“.

Noč pozna krila je zemljó,
Luč mesec vsipal je bledó;
Vse tiho, zapuščena vas,
Le veter tulil je na glas.

A dalje on, ne postojí,
Kar more, ona ž njim hití;
Po vasi psi zatúljo,
Ko potnika zavohajo;
Psi duh mrtvaški čutijo,
Mrliča blizu slutijo.

— „Noč lepa, jasna! Uro tó
Mrličí iz grobóv gredó;
Mordá že kteri tu stoji,
In tebe, ljuba, groza ni?“

— „Kaj groza? Z máno ženin moj,
Okó je božje nad menoj.
Povej, govóri ljubček ti:
Tvoj oče, ali še živi?
In mati tvoja, ali bo
Vzprejela rada snaho tó?“

— „Kaj, ljubica, vprašanja tá?
Le urno, vse to zveš domá;
Le urno, že poteka čas,
In pot je dolga še do nas!
Kaj pa v desnici tu ima?

— „Molitnih bukvic ne poznaš?“

— „Zaženi stran! Molitve té
So kakor kamenje težké.
Zaženi stran! Kakór peró
Lahko čutila boš teló“.

Zagrabi, vrže stran, in glej!
Za milj deset sta že naprej.

Visoka gora, pot gre čez,
Po skalah, čez samotni les;
Pošasti divje vstajajo.
Grozeč se jima, lajajo;
Skovir skovika in kriči:
Nesreča vama daleč ni!

A dalje on, ne postojí,
Kar more, ona ž njim hití:
Po skalah se, po trnji njé
Ubože trudijo nogé;
Od bele polti kamenje
Krvávo kaže znamenje.

— „Noč lepa, jasna! Uro tó
Mrličí k živim v vás gredó;
Mordá že kteri tu stoji,
In tebe, ljuba, groza ni?“

— „Kaj groza? Z máno ženin moj,
Gospoda roka nad menoj;
Kakóv, povej, da mirna bom,
Kakóv, predragi tvoj je dom?
Prijazen, čeden najin hram?
Do cérkve koliko imam?“

— „Kaj, ljubica, vprašanja tá?
Le urno, hoj, vse zveš domá;
Le urno, dolga se odtód
Do doma mojega je pot!
Kaj pa imaš za pasom, hoj?

— „Svoj molek vzela sem seboj“.
— „Teh jagod jaz ne vidim rad,
Ovijajo te kakor gad,
Tesné te, sapo ti jemljó;
Stran vrzi, in lahko ti bo!“

pričakovati nič dobrega. To je poslednje izzivanje na boj — zob za zob! Ta čin kupčijske zbornice si zapomnimo in ga bomo znali primerno porabiti.

Sramotna beračija. — Pritožujejo se nam izletniki v goriško okolico, da so po poti nadlegovani od malih otročičev z molidovanjem „prego un soldo“ itd., ter ne odhajajo, dokler se jim ne dá ali se jih ne posvari ojstro. Ker takšna beračija ne dela časti starišem takšnih otrok, a samim njim je v veliko pohujšanje, bi bila dolžnost rodoljubov na deželi, v prvi vrsti učiteljev in duhovnikov, da uplivajo pri roditeljih v tem pogledu.

V proslavo 50-letnice vladanja Njeg. veličanstva — a za spomenik pok. našemu rojaku baronu Čehovinu, je sprejelo predsedništvo veteranskega društva v Gorici sledeče darove: (nadaljevanje):

Dr. Andr. Lisjak za spomenik svojemu hrabremu stricu 50 gld. — Korpni artil. polk št. 7 v Temešvaru 45 gld. Preuzvišeni gosp. T. Rinaldini gld. 30. — Baron Appel gld. 25. — Županstvo Rihemberg gld. 15. — Po 10 gld.: div. art. polk št. 41 v Solnogradu; Ivan pl. Grimmer; prevzv. Geza bar. Fejervary; div. art. polk št. 32 v Lvovu; častniki div. art. polka št. 2. v Olumucu. — Div. art. polk št. 23 v Pragi gld. 985. — Div. art. polk št. 22 v Rokitzu 8 gld. — Po 5 gld.: Div. art. polk št. 20 v Temešvaru; major Jos. pl. Andrassy; grof Žiga Attems v Podgori; c. kr. stotnik Franc Črné iz Tomaja; Emil pl. Pregl v Rihembergu. Korpnidiv. polk št. 13 gld. 4. — Državni pravdnik pl. Canevari in notar Josip Kaučič po 3 gld. — Preč. gg. dekana Jos. Kragelj v Tolminu, Jan. Filipič v Ločniku in kurat Franc Stepančič v Otlici po 2 gld. — Po 1 gld.: Major Nik. Prišik; voj. kaplan Franc Košar; Saunig & Dekleva; div. art. polk št. 34 v Kronstatu; dr. Hilarij Zorn, c. kr. profesor; Gust. pl. Zaccaria, c. kr. pom. stotnik; grof Sormani, c. in kr. major; N. N. v Gorici in kurat Ivan Kurinčič v Medani. — Po 50 kr.: Hausner; Anton Mužič, Mihael Cvetrežnik Andrej Vodopivec, mitničar; Ant. Plohl, c. kr. profesor in Anton Kuštrin. — Deželni odbor goriški 100 gld. — Predsedništvo se presrečno zahvaljuje darovateljem in priporoča slavnemu občinstvu za daljne doneske.

Naše železnice. — Pri razpravi o železniškem ministerstvu dne 17. t. m. so krepko zagovarjali Predelsko železnico poslanci Stalitz iz Trsta, Steinwender iz Beljaka in baron Kübeck. Železnico Divača-Loka zagovarjal je edini Koblar, katerega je zavrnil Steinwender. Dr. Gregorčič je stavil naslednjo resolucijo, katero je zbornica podprla: C. kr. vlada se pozivlja, naj predloži še v tem zasedanju v namen, da odpre Trstu nov svet za trgovino ter da se zveže to edino avstrij-ko pristanišče po krajši poti z notranjimi deželami, načrt zakona, po katerem se zagotovi zgradba železnice iz Trsta, skoz Gorico, po Soški dolini do katerega mesta Rudolfove železnice, v prvi vrsti čez Predel, in železnica čez Ture, pa tako, da se bo prva prej gradila nego druga. — Vipavsko železnico je priporočal tudi Koblar. Gledé na to železnico je stavil dr. Gregorčič resolucijo, s katero se vlada pozivlja, naj v namen, da povzdigne onemoglo blagostanje Vipavske doline in mesta goriškega, predloži še v tem zasedanju načrt zakona, po katerem se zagotovi zgradba lokalne železnice Gorica-Ajdovščina, katero vlada zavlačuje čez mero. — Včeraj sta govorila generalna govornika Čeh dr. Kaizl in Poljak Ščepanovski, na kar se je proračun železniškega ministerstva, o katerem sta poročala dvorna svetnika Hallwich in Meznik, sprejel po nasvetu proračunskega odseka.

Železniški minister je izjavil, da študije radi raznih črt, po katerih naj bi se tržaško pristanišče zvezalo z notranjimi deželami, so dokončane in da vlada se v nedolgem času odloči za katero teh črt. Nad 40 govornikov, ki so se oglasili za besedo pri tem ministerstvu, je ni dobilo, ker na predlog poslanca dr. Rogla se je debata prej sklenila. Razen poročevalcev in ministra govorilo je k tej točki državnega proračuna 22 govornikov, med temi 2 iz Primorskega, 2 iz Kranjskega, 2 iz Koroškega, 3 iz Štajerskega, 2 iz Tirolskega, 5 iz Češkega itd.

Slovenci v goriški okolici, pozor! — Nam nasprotni časopisi, kot «Corriere», «L' Eco», «Mattino», «La Sera» «Piccolo della Sera» so polni raznih laži o napadih, kateri se baje vršne zdaj tu, zdaj tam v okolici proti «miroljubnim» meščanom goriškim. Mi nismo povsod in tudi ne moremo biti, radi tega nam ni vselej znano, ako je količkaj resničnega na teh poročilih. Dozdeva se nam pa, da so vsi ti na-

padí naročeni po naših sovražnikih v svrhu, da nas pred svetom predstavijo kot barbarje in suroveže. Naj si bodo napadi resnični ali ne, javno mnenje kupuje take novice za suho zlato ter je drži za podlago daljim napadom. Da se temu kakó upremo, prosimo rodoljube po deželi, naj pazijo dobro, kaj se godi okolu njih, kedar so v vasi izletniki iz Gorice. Ni izključena mogočnost, da isti posredno uzročajo take napade, ako se sploh zgode. Tudi mej našim ljudstvom je pokvarjenih ljudi, kateri se prodajo za liter vina. Ko so pijani, ne vedó, kaj delajo; povrhu so še nahujskani ali nalašč razžaljeni s kako psovko od onega samega, kateri jim je plačal vino — in prično razsajati ali se grdo vesti. To zadostuje, da izletniki vso reč vzamejo kot napad na nje. Prosimo in priporočamo, naj se pouči ljudstvo, da se bo držalo daleč od goriških izletnikov, kateri niso Slovenci. «Corriere» svetuje svojim somišljenikom: „Lasciate di andare in luogi sloveni, crepino gli osti con tutti mascalzoni militanti nella grande nation“, (Ne obiskujte slovenskih krajev, naj crknejo krčmarji z vsemi lopovi, kateri se bojejo v vrstah — velike narodnosti). Tako priporoča torej «Corriere» svojim somišljenikom, kateri se pa gotovo ne bodo držali tega, ker v Furlanijo je malo predaleč in se tam tudi ne dobi tega, s čemur so posluženi med Slovenci, kateri jih branijo tudi v mestu samem. Na vsak način pa: pri takšnem obiskovanju pazite na njih počenjanje!

Iz «Corriere» pa obrnimo njegov izrek takó-lé: Lasciate di andare in luogi italiani, crepino tutti... con tutti i mascalzoni militanti nelle grandi schiere degli eroi della — soffitta“.

V proslavo 50-letnice vladanja Njeg. Veličanstva. — Tudi trgovinska zbornica goriška je izvolila poseben odbor, kateri ima nalogo poročati, s kakšno ustanovo naj se proslavi ta petdesetletnica. Mi jim predlagamo takó: s furlanskim tramvajem! Na dan s švindlom!

Telefonska zveza mej Trstom in Gorico ne bo še ustanovljena to leto, ker ni na razpolago denarnih sredstev. Tako je vsaj naznanilo poštno ravnateljstvo v Trstu trgovinski zbornici goriški.

Zagrabi, vrže stran in glej!
Za dvajset milj sta že naprej.

Nizdoli pot zdaj jima gré,
Čez loke, barje in vodé.

Plameni modri távajo,
Nad barjem lahko plavajo:
V dveh vrstah, po devet, gredó,
Kakór mrliča v grob nesó,
In žabji zbor iz luž, vodá,
Pogrebno pesem jim regljá.

On dalje, dalje urno gré,
Nji že kolena se šibé;
Ostrica kakor z britvijo
V nožico belo reže jo.
Zelena praproť rudeči
Po slédu se od njé krvi.

— „Noč lepa, jasna! Uro tó
Na grobje živi léč gredó;
Mordá si grobu blizu ti,
In tebe, ljuba, groza ni?“

— „Kaj groza? z máno ženin moj,
In volja božja nad menoj.
A malo, prosim te, postoj!
Da se oddahnem, dragi moj!
Ne morem, dih uhaja mi,
V srcé se nož zasaja mi“.

— „Le urno, urno za menó,
Saj skoraj konec pota bo!
Svat čaka, čakajo gosti,
In kakor strela čas leti.
A kaj za vratom ti takó
Na traku sveti se zlató?“

„Od matere je križec to“.
„Hoj, vražja stvar ta iz zlatá,
Robove ostre ti imá.
Boli te, ne pomaga nič;
Stran jo! pa bodeš kakor tič“.
Iztrga, vrže stran, in glej!
Za trideset sta milj naprej. —
Široka tu leži raván.

Pred njima grad stoji tamán;
Visoka okna, in tenák
Zvonik se dviga v nočni zrák.

— „Končan je pot; tu dom je moj.
Kaj vidiš, dekle, pred seboj?“

— „Za Boga! cerkev se mi zdi!“

— „Ne! grad moj pred teboj stoji.“

— „Grobovi tu in križi, oj!“

— „To niso križi, vrt je moj!
V mé vpri oči in brez strahú
Za máno skoči prek zidú!“

— „Oh, pusti me, siroto, oj!
Strašan pogled je divji tvoj;
Iz ust je tvojih diš trupén,
In srcé tvoje led studén“.

— Nič ljubica, se mi ne boj!
Vesél in bogát dom je moj;
Mesá dovolj, a brez krvi,
Denès se tudi kri dobí.
Kaj pa imaš tu v culci?“

— „Košulje, kakor velel si“.

— „Dvé, več jih nama treba ní,
Jaz eno vzamem, eno ti“.

Vzel culico, zakrohotal,
Čez zid na grob jo je zagnal.

— „Ne boj se, dekle brez strahú
Za culo skoči prek zidú!“

— „Pred mano bil si vedno prej
Ti na nesrečni poti tej;
Na poti bil vodnik si moj,
Zdaj tudi skoči pred menoj!“

On skoči; pa pomislil ni,
Kaj dekle pač za njim stori;
Pet sežnjev kvišku skočil je,
A deklica ne vidi se;
Obleka bela nje samo,
Zablešči, ko beži plašnó;
A daleč ji zavetje ni.
Tja plaho dekle pribeži.

Stoji stanica zidana,
Nje vratca so zapahnená;
Zaskripljejo in se odpró,
Zapah zapré jih spet za njo.

Brez oken je stanica tá,
Le skozi pokle luč imá;
Podobna ječi se ji zdi,
V nji na deski mrlič leži.

Ropot se čuje zunaj, hoj!
Strahóv mrtvaških nočni roj;
Ropoče, klopota s kostmi,
Hripavo pesem to brní:

„Teló naj leže v grob; gorjé
Njim, ki za dušo ne skrbé!“

A čuj! po durih: buh, buh, buh!
Razsaja, bije hudi duh.

— „Pokonci, mrtvi, hoj, na mah
Nazaj porini mi zapah!“

Mrlič spregleda, se zbudi,
Z rokama mane si oči;
Dviguje glavo, zbira se,
Okrog strméč ozira se.

— „Nebeški oče, tebi čast!
Ne dáj me hudemu v oblast!

Ti, mrtvi, leži spet nazaj,
Gospod ti večni pokoj daj!“

In mrtvi glavo položi
In zamiži in spet zaspi.

A zdaj pa zopet: buh, buh, buh!
Še bolj razsaja hudi duh:

— „Mrlič, pokoja ti ne dam,
Pokonci in odpri mi hram!“

In ko ropoče, ko rohni,
Mrlič odpira spet oči;
Izteza suhe roke, strah!
Da bi odpahnil mu zapah.

— „Zveličar, dušo reši mi,
Hudobnega uteši mi!
Ti mrtvi, lezi! Bog ti raj
In meni mir in pokoj daj!“

In mrtvi zopet leže, glej!
Iztegne ude kakor prej.

A zunaj zopet: buh, buh, buh!
Siroti gine vid in sluh.
— „Pokonci, mrtvi, hola, ho!
In ven podaj mi živo to!“

Gorje siroti, oj gorje!
Mrlič ustaja v tretje že;
Debele, zbegane oči
Upira vanjo, da medli.

— „Marija, milostna gospá,
Oj, prosi zame ti Bogá!
Pregrešno te prosila sem,
Odpusti, kar grešila sem!

Marija, prosim te klečé,
Pomagaj mi iz sile té!“

In čuj, že v vasi je vesél
Petelin beli dan zapel;
Za njim vsi zapojó na glas,
Kar ima petelinov vas.

In mrtvi zopet zamiži,
Z deske na tla se zavalí,
In zunaj čuti ni glasú,
Njen drug — izginil brez sledú. —

Zarana drugi dan ljudjé,
Ko k masi pridejo, strmé:
En grob odprt — golé kosti! —
V mrtvašnici dekle tiči,

Na vsakem grobu, kar jih je,
Košulje košček vidi se.
Oj srečno si rešila se,
Bogú si izročila se,

Od zlega obrnila se;
Da nisi stavila se v bran,
Tvoj konec bi bil zdaj strašan;
Raztrgano bi ti biló,
Kakór košulje té, teló.

Mesijo so našli. — Prošli teden so našli zgodnji obiskovalci židovske sinagoge v Gorici možkega novorojenca, katerega je položila pred duri hrama brezsrčna mati. Krivonosni verniki so prvi mah že mislili, da jim je nebo poslalo odrešitelja. Novorojenca je vzela neka rodbina v oskrbovanje. Brezsrčno mater so že našli.

Zakaj so nabirali primorski Lahire za ranjence v Afriki? — Čitali smo, da so nabirali lahoni na Primorskem lire za ranjence v Afriki, največ so jih nabrali v Trstu, celó župan sam jih je daroval 200. To nabiranje lir so smatrali avstrijsko misleči državljani kot nelojalno demonstriranje lahonov v Avstriji. Dopisnik „Naše Sloge“ iz Zadra pa je sporočil, da so gospodje nabirali lire le za to, ker so iste postale „a buon prezzo“ vsled poraza v Afriki. Avstrijski goldinarji in krone so seveda mnogo dražje, a laško rodoljubje je omajalo pred srčno ljubljenimi lirami, ker so bile mnogo ceneje.

„Dewben Gotel“. — Kdor nam reši to zastavico — objavimo njegovo ime v prihodnji številki in ga imenujemo prvim nemškimi jezikoslovcem. Pod tem naslovom namreč je bilo poslano iz Kobariida neko pismo s pol laškim in pol nemškim naslovom v slovensko Gorico.

Drobiž. — Dne 22. t. m. je bil ogenj v Farri. Zgorel je hlev z gospodarskimi orodji kmetovalcu Antonu Furlanu. V hlevu sti bili dve kravi in v času ognja tudi dva otroka, jeden 6 drugi 3 leta star. Kravi ste se zadušili, otroka pa zgorela. Zgorelo blago je bilo zavarovano. — V Dreherjevi restavraciji v Gorici je na razpolago občinstva Edisonov fonograf. — Neka gospodična se je hotela vreči v Sočo v nedeljo zvečer. Zadržali so jo o pravem času. Nesrečna ljubezen jo je pripravila k temu koraku. — V Fojani je ustrelil nekdo 15. t. m. na veliki cesti pri Neblem kolarja Alojzija Simoniča. Zločinca niso še dobili.

Ekspresna vožnja blaga po južni železnici. S 1. dnem januarja t. l. se je vpeljala na vseh progah južne železnice ekspresna vožnja za blago, katere prednost obstoji v tem, da se blago vsprejemlje in oddaja na ta način, kakor potni pratež in sicer tudi pri pratežnih blagajnicah, brez voznega lista itd. samo proti pratežnemu listu. Ta pratežni list pošlje odposiljatelj adresatu, kateri potem z njim dobi blago. Na zahtevanje odposiljalca se pa adresat obvesti, ali se mu blago dostavi proti prejemu potrdila. Takse se kakor pri pratežni vožnji zaračunajo, po njegovi teži v okroglem številu od 10 do 10 kilogramov (pri brzovlaku za 50% povišani), pri čemer je določena s 40 (ozir. 60) najnižja pristojbina. Kot ekspresno blago se vsprejemajo tudi male živali v kletkah ali zabojih itd. in sploh vse ono blago, ki je pripravno za transportni in pratežni voz, in ni izključeno od pratežne vožnje.

Iz Sv. Križa na Vipavskem. — Gospod Leopold Lasič, trgovec v Malih Žabljah, podpredsednik „Bralnega društva“ v Sv. Križu, pospešitelj narodne zavesti v Sv. Križu in njega okolici, je umrl 23. t. m. Bodi mu zemljica lahka!

Volitev v Breginju. — Po petih letih pride vendar enkrat volitev starašinstva na vrsto. Razpisana je za 7. dan aprila. Volili bodo 18 namesto dosedanjih 12 starašin. Agitacija je živahna, kajli stranke sta dve.

Vedno bolj se svet zanima za Kathreinerjevo sladno kavo, zato je tovarna priredila podobo izvornih zavojev, ki jo danes podamo v prilogi ter na njo sl. občinstvo še posebej opozarjamo.

Ostala Slovenija.

Trst. — Ne 27., kakor smo objavili zadnjič, nego 21. t. m. se je vršila razprava proti uredniku „Naše Sloge“, g. Matku Mandiču, kojega je tožilo državno pravdnistvo radi pregreška po §. 300. kaz. zak. — ščunvanje proti oblastim. Razprava je trajala od 9. zjutraj do 1³/₄ popoldne. Vsled odklanjanja porotnikov od strani drž. pravdnika, sedel je na klopi porotnikov le jeden Slo-

v an. Razprava se je vršila pomočjo tolmača, ker se je obtoženec branil hrvaški. Obtožnica se je prečitala le italijanski vzlic zahtevi obtoženca, da se prečita obtožba hrvaški, posebno ozirom na to, da je bila njemu obtožnica dostavljena (vsled zahteve) v hrvaškem jeziku. Državni pravdnik upiral se je namreč proti temu, naglašuj, da se je hrvaška obtožnica izdala le za prvotno rabo obtoženca. Vsled pravoreka porotnikov, kateri so potrdili stavljeno jim glavno in edino vprašanje z 9 da proti 3 ne, obsojen je bil obtoženec v zmislu zatožbe na dva meseca zapora. Proti tej razsodbi je obtoženec prijavil obtožbo ničnosti kakor tudi utok proti odmerjenju kazni. Petek se je imela vršiti druga razprava proti uredniku Mandiču radi žaljenja časti potom tiska. Do razprave ni prišlo, ker ste se stranki pobotali.

Istra. — Kakšni značaji so isterski lahoni, priča dejstvo, da je neki njih glavar v Buzeščini daroval 5 gld. družbi sv. Cirila in Metoda. Ker je namreč razžalil nekega duhovnika, ga je ta tožil. Pri obravnavi je bil obsojen na 10 gld. globe. Pogodila sta se pa tožitelj in toženec tako, da plača ta družbi Cirila in Metoda 5 gld., a 5 gld. mu se opusti. Ta značajni Italijan, da prihrani petak, — je temu privolil in izročil zahtevani znesek v prid naži družbi. To so pravi italijanski značaji! — V Borštu je umrl učitelj koperskega okraja Ferdo Breitschof. Z pokojnikom je zgubila istrska raja značajnega moža in rodoljuba ter vrlega učitelja. N. m. s. v. l.! — Nadopolnilne volitve deželnozborskih poslancev, namestu Mandiča, Jenkota in Kozuliča, bodo meseca maja. — Razpisana je ustanova 84 gld. za gimnazijalne dijake, ki pripadajo kaki občini v tržaški skofiji. Prošnje na skofijski urad v Trst do 10. pr. m.

Kranjska. — Stroški za električno napravo v Ljubljani znašali bodo 400.000 gld. in sicer stavbe in dela, katera ima mestna občina oskrbeti v svoji režiji, 78.613 gld., stroški za parne kotle, stroje, akumulatorje, elektrovodno mrežo ter sploh za dela in reči, katere ima oskrbeti tvrdka Siemens & Halske, 321.387 gld. Letni dohodki električne naprave proračunani so na 64.380 gld., letni stroški na 62.900 gld. in bi torej bilo letnega prebitka 1480 gld. Pri računanju dohodkov postavil se je za vsak hektovat in uro znesek 3-8 kr. in je cena izdatno nižja kakor drugod v Avstriji ter znaša za žarnico s svetljivostjo 16 normalnih sveč 2 kr. na uro. O elektrovodni mreži omenjamo, da je nje moč proračunjena v glavnem ali napajalnem delu za 6000, v razdelilnem delu pa celó za 7000 istočasno svetečih žarnic. Zaradi prevelikih stroškov ni moči po vsem mestu oziroma po vseh ulicah, polagati kabljev, ampak le v glavnih in najbolj ljudnatih; drugod bodo elektro vodi po zraku. — Volitve v občinski svet ljubljanski vršile se bodo prihodnji mesec, in sicer za tretji volilni razred dne 20., za drugi 22. aprila in za prvi 24. aprila.

Štajerska. — Občnemu zboru celjske posojilnice bo predloženo, da dovoli 1000 kron kot prispevek spodnještajerskemu jubilejnemu zakladu, to je za razne ustanove v proslavo 50-letnice vladanja našega cesarja. — „Hotel pri kroni“ v Celju je postal zbiralnišče celjskih Slovencev. — „Salzburger Zeitung“ se je izjavila pravično gledé ustanove dvojezičnega gimnazija v Celju, ter obsodila trditev nemških časopisov in politikov, da bi bil ta gimnazij nevaren nemštvu. — Kot pri nas v Gorici lahonski, tako v Celju nemčurski pobalini izzivajo Slovence in jih izsmehavajo. Pride dan plačila! — Okrajni šolski svet celjski, kakor poroča „Domovina“, je izrekel pohvalo nekaterim šolam za izvrstne uspehe in priporočal našo „Knjižnico za mladino“ vsem krajnim šolskim svetom. Če ne ostane samo pri priporočilu, bo v korist podjetju! — Deželni šolski nadzornik Linhard se je lotil uravnanja nemškega pouka na slovenskih šolah na svojo pest ter samovoljno ukazuje kar po več predmetov učiti otrokom v nerazumljivem jeziku. — Mariborski krajni zastop je sklenil, obrniti se do vlade in nadsodišča v Gradcu, da se osnuje v Mariboru okrožno sodišče.

Koroška. — Bekstajnska posojilnica je imela prometa 1895. l. 186.853 gld.; poso-

vilnica v Glinjah 95.075, a posojilnica in hranilnica v spod. Dravbergu 93.174 gld. Vse tri lepo napredujejo na korist narodne stvari v tužnem Korotanu. — Pri gimnaziju v Beljaku je vnovič razpisano mesto profesorja za jezike. Zahteva se znanje slovenščine kot „postranski predmet“. — Namenili so prirediti deželno razstavo v Celovcu l. 1898. Misel so opustili, ker se boje zgube.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Njeg. Veličanstvo presv. cesar se je povrnil na Dunaj iz Menton. Odlikoval je francoskega predsednika Faurea s Štefanovim velekrížem. Red je bil izročen 13. t. m. — Nadvojvoda Karol Salvator je prispel v Mali Lošinj s svojo rodbino. Ostane tam dlje časa. — Na dunajskem vseučilišču so se primerili veliki neredi mej nemško-narodnjaškimi in židovskimi vseučiliščniki radi tega, ker so prvi izjavili, da židje niso sposobni dajati zadoščenje z orožjem. Proti uzročiteljem neredov se postopa uradno. Vseučiliščnemu profesorju Suesu so priredili mačjo godbo pred stanovanjem; upili so „pereat“ in „pfui“. Židovski vseučiliščniki so imeli shod, na katerem so zaključili resolucijo, da bodo zagovarjali odločno svoje položaje z vsemi sredstvi, katere bodo imeli na razpolago. — Odsek za volilno preosnovo je sklenil važno preembo vladnega načrta. S privoljenjem ministerskega predsednika Badenija je sklenil, izločiti iz načrta določbo, po kateri bi posli ne imeli volilne pravice v novi kuriji. Vsled tega sklepa pride v novo kurijo še 210.000 volilcev. Odsek je nadalje vzprejel določbo, da mora vsak, kdor hoče v kaki občini imeti volilno pravico v peti kuriji, prej vsaj šest mesecev prebivati v občini. — Na progi St. Johann-Bischofshofen (na Tirolskem) sta trčila dva vlaka. Bilo je več ubitih in mnogo ranjencev. — Minister Gauč misli prestrojiti realke tako, da zgube svoj realistični značaj, ter uvede razširjeno poučevanje jezikov, posebno nemškega slovstva. — Proračunski odsek drž. zbornice je razpravljal prodlogo o pokojnini uradniških udov. Veliko govornikov je bilo nasprotno visoki pokojnini nekaterih višjih uradnikov, kakor n. pr. udovi ministerskega predsednika 5000 gld., a ostalih ministrov po 4000. Finančni minister je predlogo toplo zagovarjal, kar je lahko umevno. — Poslanska zbornica je dovolila 13 milijonov gld. kot prispevek za zgradbo mestne železnice na Dunaju. — Vlada namerava izdati kolesarski red, ki bo veljaven za vso državo. — Nadvojvoda Franc Ferdinand je prispel iz Egipta v Nizzo. — V tovarni koč tvrdke Ressa in Sinovi na Dunaju je nastal ogenj, ki je uničil veliko blaga. Škoda znaša več milijonov gld.

Državni zbor. — Seja 12. tek. m. Minister za železnice, vitez Guttenberg, predložil je spis gledé dodatnega kredita 850.000 gld. za moravsko obmejno železnico, ter odgovoril na interpelacijo poslanca Forreggerja gledé povišanja voznine za prevažanje soli na državnih železnicah. Minister vitez Guttenberg je naglašal, da se vsled povišane vozarine, celó vpoštevši največ daljave, podraži sol tako neznatno, da te podražitve nihče občutiti ne more. Odgovoril je na interpelacijo poslanca dr. Gessmana gledé tega, da-li se res nameruje pri državnih železnicah načelno odpraviti pri brzovlakih III. razred. Minister je zatrdil, da se nameruje odpraviti III. razred pri brzovlakih le tekom poletja, da se zabrani navaljivanje ljudstva in ker ni možno uvrstiti v občini vozni red še drugih brzovlakov. — V seji 13. t. m. je bila dognana razprava o proračunu poljedelskega ministerstva in začela o proračunu trgovinskega ministerstva. Pri razpravi o tem ministerstvu je posl. dr. Hallwisch omenjal, da je gledé ustanovitve železniškega ministerstva nastal nekak ustavnopravni konflikt in pojasnjeval vso stvar. Posl. Breznovski je trdil, da se je na pošti v Karlinu pri Pragi oddano pismo na pošti odprlo in izročilo drž. pravdnistvu. Ker se je v tem pismu izrekla kritika o pravdi zoper Omladince, je bil pisalec obsojen na 18 mesecev v ječo. Posl. Borčić je govoril o propadanju trgovinske mornarice in stavil več pri-

mernih predlogov. Trgovinski minister baron Glanz je razvijal svoj program. Glede pogodbe z Ogersko je rekel, da se vrše sedaj pogajanja in da zategadelj posamičnost ne more navajati. Pogodba se mora obnoviti, ker govore baje za to najvišje državne koristi in ogniti se je negotovosti, katera bi nastala, ako bi se pogodba odpovedala. Vlada ima dolžnost, varovati avstrijske koristi in je spraviti v pravično razmerje s koristimi drugega sodeložnika. Glede obrtnega vprašanja je bil za združno organizacijo, odklonil pa vse, kar meri na utesnitev veleobrtneje. Po govorih poslancev Steinerja in Vrabca je bila seja zaključena. — V seji 16. t. m. je poslanska zbornica resila proračun ministerstva trgovine. Trgovinski minister baron Glanz je naglasil velik napredek na polju pošte in brzojava. Rekel je, da o gotovih časih, o Božiču in Velikinoči, se ni moči izogniti naporni službi poštinih uradnikov. Za poboljšanje stanja poštarjev po deželi se bode skrbelo, toda le začasno. Želji po poboljšanju položaja poštinih uradnikom ustreči bode mogel minister le polagoma. Med avstrijsko in ogersko vlado se vrše pogajanja za uvedbo takozvanega Clearing-prometa. Pri točki „centralna uprava pošte“ se je oglasil dalmatinski poslanec Biankini v daljšem govoru o delih in pristojbinah v pristaniščih. Govornik je obžaloval, da se hrvaški jezik zapostavlja v pristaniški službi in pri primorskih zdravstvenih oblastih. Predložil je tudi resolucijo v varstvo domačih ribičev pred konkurencijo italijanskih. V drugi resoluciji je zahteval, da se popolne poštne zveze po Dalmaciji ter da se podržavijo nekoje pošte. — V imenu posl. Stalitz je naglašal posl. Exner, kako ogerska vlada celo preko mej, dovoljenih po trgovinski in carinarski pogodbi, dopira svojo trgovinsko mornarico, oziroma dotična podjetja na Reki, tako, da ista delajo veliko konkurencijo naši mornarici. Posl. Spinčić je tožil o zapostavljanju hrvaškega in slovenskega jezika pri ravnateljstvu pošte in brzojava. Govornik je ostro grajal postopanje nekega poštnega svetnika, laškega priseljenca Garimbertija Pavla, nasproli prebivalstvu slovarskemu, tako, kakor da Trst ni v monarhiji avstro-ogerski, ampak v neki koloniji. Biankini: V Masavi! Nabergoj: Mendores pridemo do tega! Biankini: Mi pa bomo po tem Abesinci! (Smeh!) Nadaljevaje svoj govor je poslanec Spinčić tožil, da na poštinih uradih v Primorski se zapostavlja slovenski in hrvaški jezik, zlasti glede napisov, ter je slednjič predložil resolucijo, pozivljajočo vlado, naj na poštinih in brzojavnih uradih na Primorskem uvede popolno jednako pravno jezikov. — V razpravi o proračunu železniškega ministerstva 17. t. m. izrazil je posl. vitez Nabergoj svoje zaupanje do železniškega ministra, pričakujé srečnejšo železniško politiko gledé Trsta in izrazil željo, da se zveže Trst z napadom monarhije. Posl. Stalitz je govoril za zvezo Trsta s severnimi in zapadnimi deli monarhije ter za načrt železnice čez Ture in priporočal, da se istočasno konča gradnja gornjega dela železnice čez Ture in predelske železnice. Železniški minister Guttenberg je odgovarjal na razna vprašanja in obljuboval, da misli pospeševati železniške zgradbe. Priznal je potrebo druge zveze s Trstom ter rekel, da se bode kmalu mogel odločiti ali za jedno ali za drugo progó, izvršiti pa da se bo mogel dotični projekt šele tedaj, kadar zbornica dovoli povišanje davka na žganje in na pivo. Govorila sta še poslanca dr. Steinweuder in Reinert, potem se je razprava pretrgala. Koncem se je posl. Spinčić interpeloval vlado gledé jezikovne uredbe ljudskih šol v Istri. — V seji 19. t. m. je bila dognana razprava o proračunu železniškega ministerstva. Generalni govornik proti, dr. Kaizl, je povdarjal, da mora vsak davkoplačevalec plačevati po 6 kr. od vsakega goldinarja davka, da se pokrije deficit drž. železnice, ter grajal nje upravo. Dokazoval je, da je prava sramota, da se gledé druge zveze s Trstom prezirajo koristi in želje obrtnih dežel in da se gotovi krogi potegujejo za železnico čez Ture, ki bo draga pa bo veliko več koristila Nemčiji nego Avstriji. Posl. Szczebanowski je ugovarjal Kaizlu. Začela se je razprava o proračunu

pravosodnega ministerstva. Posl. dr. Pacak je govoril o češkem notranjem uradnem jeziku; posl. grof Zedtwitz je zahteval, naj se prebitki kumulativnih sirotinskih blagajnic odkazejo kronovinam; posl. dr. Laginja je govoril o pravosodnih razmerah v Istri; posl. Kozłowski je razpravljal o mirovnihih sodiščih, posl. dr. Kronawetter pa je ostro prijemal drž. pravdnštva, da so se uprla ministerskemu ukazu in imenoval objektivno postopanje sramoto. Poslanec Morsey je govoril o lokalnih stajerskih rečeh, poslanec Stransky se je bavil z najvišjim sodiščem, posl. Schücker pa je zagovarjal načelo, da bodi samo nemščina uradni jezik najvišjega sodišča. — V seji 20. t. m. je govoril pravosodni minister grof Gleichpach. Minister je rekel, da stoji na stališči, naj sodnik vsakogar zasliši v njegovem jeziku, če je ta v deželi navaden in naj se rešujejo vse uloge v tistem jeziku, v katerem so pisane. Zajedno je minister prosil, naj bi se sodniki ne upletali v politične prepire, in branil najvišje sodišče, katero sta bila grajala dva češka poslanca. Gledé na sodne razmere v Istri je rekel minister, da je že dal preiskati razne pritožbe dra. Laginje in je res opravičen jeden del teh pritožb. V Istri je res pomanjkljivo poznanje jezikov med sodniki, uradniki, dijurnisti in slugami. Da se pride temu v okom, skrbelo se bode o imenovanju in prestavljanju uradnikov in dijurnistov. Jezikovni odnošaji v Istri so med najtežavnejšimi v monarhiji. Tu ne gre samo za italijanski in nemški, ampak tudi za slovenski in hrvaški jezik, ki sta si sicer jako sorodna, vendar pa še vedno toliko različna, da poznanje jednega jezika ne zadošča za uradovanje v drugem jeziku. Znamenita in hvalevredna je izjava njegove ekscelence, da niso umestne porotne razprave, ki se vrše pomočjo tolmačev. Ni je mučnejše stvari, nego porotna razprava pomočjo tolmača. (Ali ste razumeli to izjavo gospodje pri okrožnem sodišču v Gorici? Ur.) S tem se popolnoma zgublja utemenost razprave in pa glavna prednost porotnih sodišč: neposredni utis prič, tožitelja in obtoženca. Slični odnošaji, kakor jih je naslikal dr. Laginja, obstojé tudi na Goriskem. Nazadnje je minister govoril tudi v tiskovnih razmerah. Rekel je, da je sedanja konfiskacijska praksa mehka v primeri s prejšnjo in da vlada neče delati svobodnemu izražanju mnenja prevelikih ovir. Objektivno postopanje na jedni strani, na drugi pa porotno sodišče se ne strinja prav. V tiskovnih pravadah oprosté porotniki skoro vselej obtoženca. (Pa ne slovanskih urednikov na Primorskem. Ur.) To je že v naravi ljudskih sodnikov. Ti radi obsodijo, če vidijo gmotno škodo kjer pa te ne vidijo, jih za obsodbo ni dobiti. V prihodnjem zasedanju se prično posvetovanja gledé novega tiskovnega zakona. Pravosodno ministerstvo dela sedaj potrebne priprave za uvedbo novega civilnopravnega reda, ker želi, da se uvede dne 1. januarja 1898. Govorili so še nekateri poslanci, potem pa so se vzprejela razna poglavja proračuna pravosodnega ministerstva brez razprave. Isto tako finančni zakon se je sprejel in je bil s tem rešen ves proračun. — V seji 23. t. m. ministerski predsednik je pismeno priobčil zahvalo cesarjevo na pojavih sožalja povodom smrti nadvojvode Albrehta Salvatorja. — Zbornica je vsprejela v drugem in tretjem čitanju zakon o prodaji na obroke in sicer v onih spremenjeni obliki, katero je bila sklenila gosposka zbornica. Sprejem sprememb je priporočil vladni zastopnik, sekcijiski načelnik dr. Krall. Nadalje so sprejeli v drugem in tretjem čitanju zakon o melioracijskih posojilih v spremenjeni obliki, kakor jo je bila sklenila gosposka zbornica. Koncem se je interpeloval dr. Laginja radi ustanove dveh srednjih šol s hrvaškim učnim jezikom v Istri, a posl. Biankini radi povišanja hišnega davka v Dalmaciji.

Ogerska. — Znani atentator Szeleš, ki se nahaja v zaporu na Francoskem, bo baje izročen madjarski sodnji samo radi goljufije, pod pogojem, da potem, ko prestane svojo kazen radi tega zločina, bo moral biti pod

francoskim pokroviteljstvom 8 dnij; to pa v svrhu, da se bo mogel umakniti kazni radi atentata na Hentzijeve spomenik, kar je politični pregrešek. Tako vsaj poročajo časopisi. — Doraobranski minister Fejévary je bil predmetom napadov od bivšega ministerjalnega svetovalca Kašiča. Minister je poklical poslednjega na dvoboj, a on ga je odklonil, reksi, naj se minister pred sodiščem umije. Potem še-le da mu dá zadoščenje.

Italija. — Nesreča v Afriki je uzročila, da je vlada pomilostila vse one kaznjence, kateri so bili obsojeni radi nemirov v Siciliji. Mej temi so bili De Felice, Bosco, Barbató in nekateri drugi socialisti, kateri so bili izvoljeni kot poslanci v zbornicu kljub temu, da so bili v zaporu. Ta vladni odlok se tolmači tako, da je to nekaka koncesija radikalnim življenjem v italijanski zbornici v svrhu, da bi podpirali vlado v težkem položaju zastran Afrike. V Rimu in Napolju so bili zopet veliki neredi, ki so bili naperjeni proti afriški politiki. V Napolju so se stegli vseučilišniki radi De Felicea. Vseučilišče so zaprli. — Zbornica se je sešla k drugi seji 17. t. m. Navzoči so bili skoraj vsi poslanci. Ministerstvo se ji je predstavilo polnoštevilno in razvilo svoj program. Proti koncu je zahteval kredit 140 milijonov lir. Med govorom je bilo burnih prizorov. Govoril je znani Imbriani in hvalil Menelika, kakor moža čez mero poštenega in značajnega. Zbornici sta prispela dva predloga, naj se umakne Italija iz Afrike. — Po večdnevni razpravi je dovolila zbornica za stroške v Afriki zahtevane 140 mil. lir. — Vlada se je pogajala z Menelikom za mir, a ni se dosegel. Kaj se izleže, še ne vemo.

Ostale države. — Srbski finančni minister ni mogel dobiti zahtevanega posojila za Srbijo. — «Gazzetta di Venezia» je poročala, da se čuti sv. Oče zeló slab. To pa se ne potrjuje. — Nemški cesar je prispel v Genovo. Meseca aprila pride na Dunaj. V Genovi je bil sprejet sijajno. Od tam odpluje v Napolj, a iz Napolja obišče v Rimu italijanskega kralja. — Ker je Sultan priznal bolgarskemu knezu Ferdinandu naslov «kraljeva visokost», ga bodo odslej častile tako tudi druge velevlasti. — V Berlinu so zaprli bankirja Behrenda, ker je poneveril poverjeni mu denar 20.000 mark. — V Franciji se je vršila sodnijska razprava proti nekemu redarju, ki je opustil pravočasno ujeti glavnega sokrivca v panamski aferi, žida Artona; pri razpravi se je dokazalo, da so v stvar umešane še druge politične osebe. Škandali so vsak dan na dnevnem redu ne samo na ulici, nego povsod, ker vlada v Franciji velika nenravnost, ki ne dela čast slavni ljudovladi. Na zunaj imponujejo Francozi, na znotraj gotovo ne, ker je veliko veliko gnilega v državi. — V angleški zbornici se je sprejel zakon, po katerem bo država posojevala denar onim delavcem, kateri si bodo hoteli zgraditi stanovanje. Dobé po 1800 gld. (150 funtov sterl.), ako dokažejo, da so si prihranili vsaj 450.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Na dan sv. Jožefa so bile v Zagrebu zopet protimadjarske demonstracije. Istega dne namreč so prišli iz belovarskega zopora nekateri vseučilišniki. Na kolodvoru jih je dočkala neštevilna množica občinstva ter navdušeno pozdravila. Skoz vse mesto je šla množica počó rodoljubne pesmi in upila „živila Hrvatska“, „živio Strossmajer“, „Slava Starčeviću“, „pereat Hedervary“, „Abzug Madjarji“ itd. Pred stanovanjem nadvojvode Salvatorja so priredili burno dinastiško ovacijo. Po tem so se umežali redarji in nastal je metež in nered. Ljudstvo je napadlo redarje ter sta bila dva ranjena. Tudi več oseb izmeje demonstrantov je bilo ranjenih. Zaprli so 17 oseb. Opozicijski časopisi, kateri so prinesli poročilo o sprejemu vseučilišnikov in o demonstracijah, so bili zaplenjeni, kar seveda ne uduši resnice. — Iz zakladnice prvostolne cerkve sv. Štefana v Zagrebu odposiljejo na razstavo v Budimpešto vse dragocene predmete razun misala v miniatutih, o katerem smo poročali že lansko leto, da ima veliko vrednost ter

da bi mogel dobiti noge na razstavi mile-nijskega švindla, ker so ga že hoteli imeti Madjariji. — „Hrvatski Sokol“ v Zagrebu je imel svojo glavno skupščino. Iz poročila posnemamo, da je štelo društvo 951 članov, in sicer 8 častnih, 60 ustanovnih, 279 izvršujočih (ki so telovadili), 588 podpornih ter 16 prednjakov. Dohodkov je bilo lansko leto gld. 7.105·12, stroškov pa gld. 6.858·88. Čisto imetje je znašalo koncem l. 1895. gld. 33.622·52.

Srbski agenti na Hrvaškem? — Po „Pester Lloyd“ se javlja, da se je opazovalo mej vojaškimi kadeti v Petrovaradinu neko gibanje v protiaustrijskem smislu in da sta popihala dva kadeta iz šole v Belgrad. Bila sta baje v to prigovorjena po nekaterih agentih. Vojna oblast je vsled tega natančno opazovala gibanje in tudi zasledila uzrok. Kot agitator da je neki semunski pravoslavni duhovnik. Koliko je na tem resnice, seveda ni znano, mogoče pa je, ker so se že čitale slične pritožbe tudi v hrv. časopisih.

Dalmacija. — Nekateri časopisi so bili naznanili, da bo razpuščena zaderska občina. Temu se danes oporeka. Vendar se javlja z druge strani, da se pripravljajo Hrvatje za bližajoče se občinske volitve; ako ne bo razpora v taborju in ako bi sodelovali tudi Srbi složno, bi padla tudi ta zadnja trdnjava italijanstva v Dalmaciji. Zmaga bi bila gotova v tretjem in prvem razredu. Če spomnimo, da je Zader obkrožen popolnoma od Hrvatov ter da je od njih odvisen, kot Gorica od Slovencev, in da ima veliko volilcev v zaderski okolici, kateri so vsi, a žal, deloma še nezavedni, Hrvatje, tedaj bi bila zmaga lahko mogoča in odevenkalo bi za vedno zadnji postojanki italijanstva v Dalmaciji. V to je potrebna sloga ne samo mej samimi Hrvati nego tudi mej njimi in brati Srbi. Rodoljubi na delo in zjedinite se v delovanju na čast narodu! — Državnozborna volitev na mesto pok. dr. Klaića, je razpisana za 30. aprila t. l. — Splitski avtonomaši so zahtevali italijansko šolo na stroške mesta, deželni šolski svet je zahtevo zavrnil. — Prihodnji mesec odkrijejo spomenik Nicolò Tommaseu (Tomašiču) v Šibeniku. Ta glasoviti Dalmatinec je posvetil vse svoje umne sposobnosti — Italiji, akoprav je imel srce za hrvaški narod in priporočal širjenje hrvaškega jezika in književnosti. Pisal je tudi hrvaški. Njegove „Iskrice“ je izdala „Matica Hrvatska“. — Dalmatinski Hrvatje v južni Ameriki so zbrali mej seboj in doposlali v Zader gld. 547·64 kot podporo onim dijakom, kateri so sezgali madjarsko zastavo na Jelačićevem trgu v Zagrebu. Čast takim rodoljubom v tujini!

Česka. — Glede uličnih napisov v Pragi se primiče reč koncu. Upravno sodišče je namreč razglasilo razsodbo, da posamičniki, ki so pribili na svoje hiše nemške ali dvojezične napise, ne morejo odločevati, kakšni napisi naj bodo v kakem mestu, kajti to tiče v delokrog oblastnih. Nadeje je, da pribijejo v Pragi le samočeške napise, dvojezičnim pa da odevenka. Prihajajo na površje zopet nemške skomine po dunajskih punktacijah, katere so pokopale staročeško stranko. V „Novi Pressi“ je namreč deželnega glavarja češkega namestnik, Nemeč Lippert, napisal članek, v katerem je priporočal Nemečim naj podpirajo razširjenje češke deželne samouprave, ako se jim prizna zaključeno nemško ozemlje, dovolijo narodne kurije, a češka samouprava da se ne protegne na Moravsko. — Pri delih kanalizacije v Pragi so predlagali nekateri mestni svetovalci, naj se poveri nadzorstvo nekemu inženirju iz Frankfurta, kateri je izdelal tudi načrte. Drugi pa so zahtevali, naj se to zaupa inženirju Kaftanu, ki je strokovnjak in je izdelal več del že v Ameriki na splošno zadovoljnost. — Ker so prilepili po voglih praških vabila k madjarski milenijski razstavi, dalo je povod češkim časopisom, da rečejo svojo o tem švindlu. „Glas Naroda“ je posvetil predmetu precej dolg članek ter dokazoval, da ta razstava nima prave veljavnosti in da ni vredna obiskovanja o čeških razstavah. V enakem smislu so pisali tudi drugi časopisi.

Šlezija. — Poljaki te dežele odposljejo prošnjo državnemu zboru, naj podpravi polj-

ski gimnazij v Tešinu. oziroma dovoli kako državno podporo, ter da se imenuje poljski šolski nadzornik za poljske šole v Šleziji. Ali jih usliši sedanja Badenijeva vlada?

Bosna-Hercegovina. — Po uradnem izkazu so izvozili iz Bosne potóm železnice v 1895. letu: 1439 zabojev jaje vrednih 44.300 gld.; 2.363.500 kg. žita vrednega 160.000 gld.; 31.000 kom. perutnine vredne 6000 gld.; 648 kom. govejih kôž vrednih 2000 gld.; 18.105 ovčih kôž vrednih 14.500 gld.; 97.000 kg. kostij vrednih 2000 gld.; 60.000 kg. cunj vrednih 2000 gld.; 1.230.510 kg. hrastove kore vredne 60.000 gld.; 579.000 kg. drvenega oglja vrednega 6000 gld.; 43.756 kg. surovega železa vrednega 3000 gld. itd. itd. Skupna vrednost raznega izvoženega blaga iz Bosne znaša 590.720 gld. Radi prešičje kuge je izvoz zaostal za 1/2 milijona gld. za letom 1894. — Iz Sarajeva je odpotovalo 19. t. m. 15. turskih hadžij (romarjev) v sveto deželo — v Meko. — 13. pr. m. umrl je v Beraninu neki Mehmed beg Bahtijarević, ki je bil pravi potomec bosanskega kralja Štefana Tomaševića. — V kopalistu Iliđi pri Sarajevu bo tudi to leto dirka konj, ki prične 28. junija.

Srbija. — Bivši regent Ristić je bil sprejet v avdiencijo pri kralju Aleksandru. Piše se vsled tega, da je to velikega pomena za politične odnose v Srbiji. — V Belgradu je umrl profesor velike šole Miloš Zečević, kateri je zapustil 80.000 dinarjev v dobrodelne svrhe. — Srbska akademija znanostij v Belgradu si sežida lastno poslopje, ki bo služilo ob enem tudi za muzej. — Iz Belgrada poročajo, da ako ne pride do uspešne rešitve v upravi finančnega položaja, bo imenoval kralj poslovno ministerstvo. Vse stranke so se izjavile pripravne, sodelovati v prid države pod brezbarvnim ministerstvom. — Ker je kralj Aleksander nameril odpotovati v Atene v obisk grškega kralja, pišejo, da se misli zaročiti s grško princesinjo Marijo. To se pa ne potrjuje. — Belgradski časopis „Odjek“ piše: „Kakor smo zvedeli, minister financ Steva Veli si je posodil iz blagajne samostojne monopolske uprave 200.000 dinarjev, a iz nje rezervnega zaloga 400.000 dinarjev v obveznicah ter se zavezal plačati 5% obresti od 200.000 dinarjev, a za srebro povrniti zlato. Povrhu je zahteval še 300.000 dinarjev od narodne banke na menjico. To je ena. Druga je ta: Milutin Garašanin, kot odposlanec v Parizu, prišedši k zasedanju skupščine v Belgrad, je prejel v imenu dnevnic in odškodnine za potovanje 10.944 dinarjev. Tretji slučaj: Neki Radoje Radojlović za nadzorovanje nad skupčinskimi pisarji za časa zborovanja je sprejel 2700 dinarjev nagrade za nepopolne tri mesece, kar dela deset stotin dinarjev mesečno ali trideset na dan. Povrhu je odločena še tajnikom pisarne dnevna nagrada 15 dinarjev. Neki naprednjak Maks Antonijević, urar, prodal je predsedništvu zbornice sedem zidnih ur, za katere je dobil 3000 dinarjev. Ena ura je veljala povprek torej 450 dinarjev! Evo, kako si pomagajo naprednjaški vitezi na račun državne blagajne“. Tako piše domači belgradski časopis, kateri je menda dobro poučen. — Že dlje časa se opazuje, da poštni uradi v Srbiji izplačujejo nakaznice vedno z zakasnjem, to je, v blagajnicah ni bilo nakazanega denarja. Radi tega se trgovci pritožujejo, a časopisi rotijo ljudstvo, naj pošilja denar na mesto po nakaznicah — v pismih. Kaj storé naslovniki pa tedaj, ako dobé v pismih namesto denarja kake neveljavne papirčke? — V blagajni monopolne uprave so zasledili primanjkljaj pol milijona gld. Krivec je brat bivšega finančnega ministra Petrovića, ki jo je popihal. — Čeprav se nahaja Srbija v slabih financah, vendar je potrosila lansko leto 250.000 dinarjev v podporo nekaterih časopisov — menda le za to, da zaslepijo ljudstvo o pravem položaju v Srbiji.

Bolgarija. — Trgovinska pogodba med Avstro-Ogersko in Bolgarijo se sklone baje kmalu. Načeloma je že sprejeta, kajti Bolgarija je popustila nekaj odstotkov pri carini za uvoz avstro-ogerskih pridelkov. — Koburg je odpotoval v Carigrad 26. t. m. Iz Carigrada odpotuje baje v Petrograd.

Rusija. — Objavljen je uradni program o kronitbenih slavnostih. Po istem dospe 19. maja carska dvojica v Petrovski dvorec pri Moskvi, kjer ostaneta do 22. Istega dne se odpeljeta v Moskvo, 23. in 24. bodeta sprejemala v Kremlju inozemske poslanke, a 24., 25. in 26. carski glasniki naznanijo po mestu dan kronanja. Od 24. do 27. bosta car in carica izvrševala predpisana dela pobožnosti in molitve. 26. se prenesó v Kremelj kronka znamenja na slavnosten način. Zvečer pa se bo molilo v vseh cerkvah za carsko hišo. Kronanje bo 28., a po tem slavnosten obed. 28., 29. in 30. bosta sprejemala v Kremlju častitke. 27., 28. in 29. bo slavnostna razsvetljava Moskve. 30. preneso kronka znamenja v „oruženajo“, a zvečer bo predstava v gledališču, in slednjič 31. maja bo ljudska slavnost na prostem ter ples pri francoskem poslaniku. 1. junija bo ples pri avstrijskem poslaniku, 2. pri guverneru Moskve. 3. ples moskovskega meščanstva, v čast caru in carici. 4. pojdetta car in carica na božjo pot v troiški samostan, a 5. priredita ples v aleksandrovski palači v Kremlju. 6. priredi koncert nemški poslanec; 7. bo slavnostno praznovanje caričinega rojstnega dne. Zadnji dan, to je 8., bo velika smotra moskovske posadke; zvečer pa odpotujeta car in carica iz Moskve. — V Baku na Ruskem se je unelo osem petrolejskih studentev. Ogenj je bil velikansk; zgorelo je tudi mnogo poslopij, v katerih se je petrolej pripravljaj za izvoz, ponesrečilo je pa tudi mnogo delavcev. Gorelo je več kot teden dnij in le z največjo težavo je bilo mogoče ogenj omejiti in udušiti. Škoda je ogromna.

Raznoterosti.

* **Nemška kultura v Afriki.** — V nemškem državnem zboru se je konstatovalo, da je „veliki nemški rodoljub in učenjak“ dr. Peters prav za prav navaden lopov, ne pa kulturonosec. Dokazalo se je, da je dr. Peters dal zamorce postreljati kakor vrabce, zamorska dekleta pa je najprej zlorabil potem pa dal obesiti. Poslanec Richter je Petersa imenoval gusarja in razbojniškega poglavarja.

* **Moč navade.** — Angleški kanonik Gorre je neko nedeljo v westminsterski cerkvi v Londonu pri svoji propovedi povedal naslednjo dogodbo: Sedel je nekoč poleg postelje umirajočega žepnega tatu. Tat je bil že previden s svetotajstvom in skesano molil. Hkrati je kanonik slišal hripav glas: Pazite na svojo uro. Pogledal je na tatu — ta je ležal mrtev na postelji, držeč kanonikovo uro v rokah. Ni se mogel premagati, da bi je ne ukradel, pa toliko trdno voljo je imel, da je kanonika svaril.

* **Avstrijska volilna aritmetika.** — Ko povsod razpravljajo o novi volilni presnovi, ne bo škodovalo pokazati nekoliko števil staroslavne avstrijske volilne aritmetike. Številke izgledajo tako-le: Po znanem ljudskem štetju živi na Avstrijskem Nemcev 8.461.580, Čehoslovanov 5.472.871, Poljakov 3.719.232, Rusinov 3.105.221, Slovencev 1.176.672, Srbov in Hrvatov 644.926, Lahov 675.305, Rumunov 209.110. V procentih pride na sto prebivalcev: 36·1 Nemcev, 23·3 Čehoslovanov, 15·8 Poljakov, 13·2 Rusinov, 5 Slovencev, 2·8 Srbo-Hrvatov, 2·9 Lahov in 0·9 Rumuncev. In sedaj poglejmo, koliko zastopnikov imajo ti narodi avstrijske države v sedanjem državnem zboru. Nemci imajo 177 poslancev, Čehoslovani 68, Poljaki 58, Rusini 8, Slovenci 15, Srbo-Hrvatje 8, Lahi 14, Rumuni 4. Iz tega sledi, da imajo Nemci 177 poslancev namesto 127, Čehi 68 namesto 82, Poljaki 58 namesto 55, Rusini 8 namesto 46, Slovenci 15 namesto 17, Srbo-Hrvati 8 namesto 10, Lahi 14 namesto 11, Rumuni 4 namesto 3.

* **Pametna beseda za kadilce.** Bero-linski znanstveni časnik za zdravnike je nedavno prinesel daljši članek o kajenju tobaka. Med drugim pravi: Bolezni vsled kajenja se množijo čedalje tem bolj. Nikotin (strup, ki se nahaja v tobaku) vpliva na človeško telo jako škodljivo; posebno človeškemu očesu je dim iz tobaka jako škodljiv, kajti obsega 7 stotink nikotina. Množica tobaka, katero more

ANTON OBIDIČ

čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdašnji Pallovi hiši priporoča rojakom iz Brd svojo trgovino jedilnega blaga in domačih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne sveče za cerkve in pogrebe.

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

ORGANIST

z dobrimi spričevali orgljarske šole v Ljubljani išče službo kje na Goriškem.

Več pove upravnistvo.

Zaloga piva

iz prve

kranjske eksportne pivarne na Vrhniki v Gorici, Rabatišče št. 18.

priporoča izborno pivo v sodčkih in v steklenicah.

Cene zmerne.

Steklenice se polnijo v pivovarni.

Ob enem naznanja podpisani, da odpré 15. marca t. l. v Kapucinski ulici št. 1.

gostilno z vrtom

kjer bo razum piva točil tudi pristna domača vina. Častitim znancem iz mesta in dežele se udano priporoča

Joško Rován,

zastopnik vrhniške pivovarne.

49 2 - 2

Klepar Artur Makutz

v Ozki ulici (via Stretta) št. 1 v Gorici priporoča škropilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi) iz trdega in svetlega bakra pristoje sestavljene. Zaliske (valvole) se lahko premenja. Cena je zelo nizka. Popravlja druge škropilnice. Sprejemlje naročila za druga kleparska dela. Postrežba pošteno in solidno. 62, 1.

Samo v Stolni ulici št. 13

(zraven stolne cerkve)

se dobi blago za spomladni in poletni čas

po najnižji ceni

ker se ga je kupila velika množina v Trstu v neki prodajni trgovini z manufakturami.

So na izber perkali, francoski sateni, kretoni, oxfordi, zefiri ter

perilo

kakor tudi

volnenina in kašmir črni in barvani za ženske obleke.

Blago za moške obleke razne kakovosti. Cajg v veliki izberi. Izgotovljene moške obleke.

Raznovrstno drugo blago v veliki izberi se dobi

najnovjše in najcenejše samo v Stolni ulici št. 13

(zraven stolne cerkve). 61, 2-1

Kathreiner's
KAVIČNA SLADKA KAVA
in kot
primes k bobovi kavi
edi o zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kilo za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom

Kathreiner

Stalna razstava strojev v Gorici, na Travniku 16, zadej.

Pražko-Bubnska tovarna strojev, livarna železja in kovine Bertold Kraus, podružnica na Dunaju 3/2 Löwengasse 3, ima

v Gorici, na Travniku 16, zadej

stalno razstavo plugov ter ostalih poljedelskih potrebščin, kakor vsakovrstne stiskalnice, čistilnice, stroje za rezanje krme slame in repe, trijerje, robkače.

Stroji za peronosporo, vinske stiskalnice in mlini za grozdje.

Zaloga slovečih Garvensovih pomp in vozov kakor tudi vseh tehniških potrebščin.

Zastop v Gorici ima F. Primas.

Velika izber nepremočljivih pokrival za voze in šotorje ter dežnih plaščev. — Stroji za šivanje najboljših sestav vsake sisteme po nizkih cenah. — Najceneje v Gorici!

Brockmannov žveplenokisli kalk za odgojo mlade živali in za hrano živine vsake vsti.

Blagajne gotove proti ognju vsake velikosti.

Razstavniki prostori — v katerih se tudi prodaja — so odprti vsak dan in radi tega ne sme zamuditi priliko nijeden gospodar, da bi si ne ogledal to zanimivo razstavo v Gorici, na Travniku št. 16, zadej.

31. 6—3, S.

Zmožni agenti se iščejo.

24. 6—2, P

Slovanski obrtniki in trgovci.

Gostilničar Ivan Lisjak

pri „Rajhu“ št. 5. na Kornu, priporoča svojo gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran kraški, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe izvirne za prenočišče, prostorni hlevi za živino. Cene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,

v Nunski ulici, v Gorici (gostilna pri „belem zajcu“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej, katerega ima v svoji zalogi v gledišni ulici, 20. Cene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič

na Travniku priporoča svoj fotografski zavod zavednim Slovincem na Goriškem.

IVAN DEKLEVA

veletržec z vinom, ima v svojih zalogah vseh vrst domačih in istrskih vin. Cene zmerne.

Pek Karol Drašček

priporoča pekarijo v Riva Corno 4 in podružno prodajalnico kruha v Semeniški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska ulica 9

priporoča pristne čebelno-voščene sveče kg po gl. 245. Za pristnost jamči s 1000 kron. Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga kadil za cerkve po gl. 1-20, 1 gl., ter 50 kr. kg. Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko

Vrtna ulica št. 8.

priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in istrskih vinogradov. — Cene zmerne, postrežba točna. Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici št. 23

priporoča svojo trgovino raznih jedilnih potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja

priporoča svojo gostilno „pri golobu“ za vojašnico št. 7. Vino belo in črno prve vrste. Kuhinja dobra. Cene zmerne.

Usnjar Franc Bensa

v Ozki ulici 8

priporoča vsakovrstno usnje, podplate, kopita, orodje in druge potrebšchine za čevljarje.

Anton Koren

Gosposka ulica 4

priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Wañek

na Goriškem

priporoča svojo zalogo goriškega piva.

Andrej Čermelj

na Kornu

priporoča svojo zalogo raznovrstnega jedilnega blaga. — Postrežba vestna.

Klobučar Anton Fon

v Semeniški ulici

priporoča svojo bogato zalogo klobukov in kap ter gostilnico preskrbljeno z izborn. vini.

Andrej Jakil

Tovarnar kôž v Rupi

p. Miren.

Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča

v Semeniški ulici in za veliko vojašnico priporoča vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško stroko, kakor peresa, svinčnike, papir, knjižice itd.

Saunig & Dekleva

glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa št. 4. Zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev itd. v nunski ulici št. 16. — Popravilnica koles in izdelovalnica žičnih blazin v nunski ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smichov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem steklenic,

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

Povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpo, čistila za steklenice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ventili in zaklopnice vseh vrst iz rdečega zlitka, medenine ali železa od najmanjšega do največjega obsega.

Ceniki na zahtevo brezplačno.

